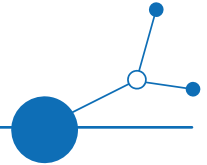

VÝZVY A PŘÍLEŽITOSTI METROPOLITNÍCH OBLASTÍ VE STŘEDNÍ EVROPĚ

Verze 3

1 2024

VÝZVY A PŘÍLEŽITOSTI METROPOLITNÍCH OBLASTÍ VE STŘEDNÍ EVROPĚ

Úvod

Článek informuje o **současných výzvách a příležitostech**, kterým čelí **metropolitní oblasti ve střední Evropě**, a shrnuje poznatky ze studie nazvané „Identifikace výzev specifických pro středoevropské metropolitní oblasti“, kterou vypracovala Univerzita Karlova jako součást projektu MECOG-CE. Studie zkoumá přítomnost **metropolitní dimenze v evropských a mezinárodních dokumentech** a zachycuje **pohled středoevropských metropolitních oblastí na současné výzvy a příležitosti** související s metropolitním rozvojem, řízením, plánováním a spoluprací. Závěry odvozené z dotazníků a skupinových diskusí s projektovými partnery mohou středoevropským metropolitním oblastem sloužit jako vodítko při jejich transformaci na živá centra městského rozvoje, řízení a spolupráce.

Nejednotné pojetí metropolitní dimenze v evropských a mezinárodních dokumentech

Koncept „metropolitního“ rozvoje, řízení nebo spolupráce se ve strategických a politických dokumentech EU a na mezinárodní úrovni **používá zřídka**, což vede k **roztříštěnosti** v jeho rozpoznávání. Ačkoli se v diskusích o městských a regionálních politikách klade stále větší důraz na metropolitní dimenzi, v praxi se prozatím nedaří prosadit významné změny. Přestože je důležitost metropolitních oblastí známá, **chybí systematický a konzistentní přístup**. V evropských strategických a politických dokumentech je třeba narativ metropolitní dimenze vyjádřit **explicitněji a uceleněji**.

Společné tematické výzvy a regionální odlišnosti

Středoevropské metropolitní oblasti čelí **společným tematickým výzvám**, jako je klimatická změna, zajištění dodávek energií, udržitelná mobilita, populační změny, suburbanizace a rozrůstání měst do krajiny. Regionální výklady těchto výzev se však liší. Metropolitní oblasti z Česka a Polska často zmiňují **výzvy související s reindustrializací a ekonomickou transformací**, zatímco metropolitní oblasti z Německa a Itálie spojují tuto ekonomickou transformaci spíše s **potřebou zelené transformace**.

Procesní výzvy v metropolitní spolupráci a řízení

Procesní a procedurální výzvy jsou podobné napříč všemi metropolitními oblastmi. Je to **různorodost obcí** v metropolitních územích, **administrativní roztříštěnost**, **nedostatek formálních plánovacích nástrojů**, **komplexní tematické priority** a **nedostatečné kompetence** k řešení metropolitních výzev. Tyto společné výzvy však v jednotlivých metropolitních oblastech nabývají specifických forem. Čeští a polští respondenti, s výjimkou Metropole Horní Slezsko-Zagłębie (GZM), vyzdvihují **absenci zavedeného institucionálního rámce pro spolupráci**, či nedostatečnou podporu metropolitní spolupráce ze strany národních orgánů. Němečtí a italské respondenti kladou větší důraz na **aktivity zdola**, které by **optimalizovaly stávající struktury a praktiky řízení**.

Příležitosti metropolitní dimenze

Příležitosti k posílení metropolitní dimenze úzce souvisejí s **příznivě nastavenými evropskými nástroji a politikami**, jako je ITI (Integrované územní investice), Nová Lipská charta a Územní agenda 2030. Klíčová příležitost spočívá v **metropolitní spolupráci samotné**. Její rozvoj může **demonstrovat přínosy synergií** mezi obcemi a dalšími metropolitními aktéry. Za ideální pro prezentaci úspěšných řešení se považují oblasti územního plánování, mobility, environmentální problematiky, nebo odpadového hospodářství. Stěžejní roli v podpoře metropolitní dimenze a posilování vlivu metropolitních oblastí na veřejné politiky kromě toho hraje ještě **zapojení do metropolitních sítí** a projektů zaměřených na **sdílení zkušeností**.

Další krok: Společná metropolitní vize

Studie výzev a příležitostí v rámci projektu MECOG-CE slouží jako proces **výměny poznatků**, který podporuje **společné porozumění** metropolitním výzvám a příležitostem. Informace v ní shromážděné budou sloužit pro formulaci **Společné metropolitní vize**. Tato vize bude reprezentovat postoj partnerů MECOG-CE k **podpoře a prosazování metropolitní dimenze ve veřejných politikách**.

Shrnutí

Analýza identifikovala **nejednoznačné zachycení metropolitní dimenze** v rámci evropských a mezinárodních dokumentů a zdůrazňuje naléhavou **potřebu ucelenějšího přístupu**. Středoevropské metropolitní oblasti se potýkají se **společnými tematickými výzvami**, jakými jsou klimatická změna, zajištění dostatečných dodávek energií, udržitelná mobilita, populační změna, suburbanizace a rozšiřování měst, ačkoli tyto výzvy se v různých regionech projevují s určitými odlišnostmi. Procesní výzvy, jako je administrativní roztříštěnost a absence formálních plánovacích nástrojů, jsou společné všem metropolitním oblastem, ale nabývají **rozdílných podob v závislosti na zkušenosti s metropolitní spoluprací**. Příležitosti k posílení metropolitního rozměru závisí na **příznivých evropských nástrojích, rozvoji metropolitní spolupráce, zapojení do sítí a iniciativ pro sdílení poznatků** a propagaci **nejlepších řešení**. Tato výměna zkušeností napomůže formulaci Společné metropolitní vize, stěžejního dokumentu pro prosazování metropolitní agendy. Podporou společného porozumění a spolupráce usilujeme o to, aby se středoevropské metropolitní oblasti staly **prosperujícími centry metropolitního rozvoje**.